

РОЛЬ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ДИСЕРТАЦІЙ

Арістова Ірина Василівна

*доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри адміністративного та інформаційного права
Сумський національний аграрний університет
м. Суми, Україна*

Про актуальність тематики конференції свідчить як ініціатива організаторів, так і постійна активність й зацікавленість представників юридичної наукової спільноти. На минулорічній конференції із означеної тематики було презентовано авторський підхід до розуміння механізму підготовки дисертацій в Україні [1]. Задля розкриття теми нової доповіді, вважаю за доцільне коротко висвітлити основні положення запропонованого підходу [1]. По-перше, поняття «підготовка дисертацій» тлумачиться і як написання, і як створення відповідних умов для написання дисертацій, тобто, забезпечення цього процесу [1]. По-друге, механізм підготовки дисертацій в Україні має поставати системним утворенням, невід’ємними складовими якого постають дві взаємодіючі підсистеми: механізм написання дисертацій та механізм забезпечення написання дисертацій [1]. Було розглянуто структурні складові кожної із підсистем (правову, інституційну та організаційно-наукову) [1]. Зокрема, одним із структурних елементів правової частини є Стратегія розвитку закладу вищої освіти (далі – ЗВО).

Відомо, що під час акредитації освітньо-наукової програми (далі – ОНП) особлива увага приділяється відповідності цілі ОНП місії та стратегії ЗВО. Особистий досвід гаранта ОНП Право свідчить про те, що в ЗВО неюридичного спрямування (зокрема, у Сумському національному аграрному університеті (далі – СНАУ) , у якому я працюю), досягти такої відповідності непросто. Відповідно до Стратегії розвитку СНАУ на 2021-2025 рр. [2], місія СНАУ – примножувати людський капітал через: 1) підготовку фахівців, які розбудовують аграрний сектор та суспільство в цілому на засадах сталого розвитку; 2) наукові дослідження та інноваційна діяльність світового рівня; 3) формування свідомих громадян, лідерів, які здатні кидати виклик сьогоденню та збагачувати майбутнє [2]. Усвідомлення необхідності виконання зазначеної вимоги зумовили модернізацію ОНП Право, зокрема, це стосувалося мети, програмних результатів навчання (далі –

ПРН), вибору обов'язкових та вибіркових фахових освітніх компонент (далі – ОК), коригування (зміни) тем дисертаційних досліджень.

Варто підкреслити, що під час акредитації ОНП Право і експерти, і члени Галузевої експертної ради Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти відмітили унікальність цієї ОНП. Дійсно, унікальність ОНП Право – це формування у здобувача здатності розуміти та впроваджувати правові принципи держави сталого розвитку (сталий розвиток міст і громад, захист екосистем суші, скорочення нерівності, якісна освіта). Важливою особливістю ОНП є те, що програма спрямована на правове забезпечення сталого розвитку як аграрної сфери, так і суспільства в цілому, у межах освітньої та наукової складових, а також формування належного юридичного кадрового забезпечення. Освітня складова ОНП Право включає відповідні ПРН, які містять навчальні цілі щодо правових аспектів сталого розвитку, що забезпечуються відповідними ОК – «Сучасні тенденції юридичної науки в умовах сталого розвитку», «Правові режими природних об'єктів і комплексів в умовах євроінтеграції», «Правове забезпечення сталого розвитку регіонів» та ін. Важливо, що здобувачі відмічають, що вони отримують поглиблені теоретичні та практичні знання, уміння у галузі Право з акцентом на сучасні тенденції розвитку правових явищ, шляхом впровадження Цілей сталого розвитку (далі – ЦСР) через правові механізми держави, громадянського суспільства й цифрової економіки, включаючи екологічний, земельний, аграрний сектор, ґрунтуючись на європейських стандартах. Тобто, освітня складова ОНП Право сприяє формуванню у здобувачів-дослідників відповідного наукового підґрунтя для успішного проведення дисертаційних досліджень (процес підготовки дисертації).

Водночас, наукова (дослідницька) складова ОНП Право передбачає продукування нових знань, концепцій та моделей (або удосконалення існуючих) для ефективного правового регулювання важливих соціальних процесів, що відбуваються під час досягнення Цілей сталого розвитку (зокрема, сталий розвиток міст і громад (у тому числі, екологічної стійкості), захист екосистем суші як засобу протидії кліматичним змінам, скорочення нерівності, якісна освіта), що матимуть широке практичне застосування. У процесі модернізації ОНП Право особлива увага була зосереджена на виборі теми дисертації, яка має також відповідати Стратегії розвитку СНАУ. Наприклад, на Вченій раді СНАУ було затверджено наступні теми: «Інституційно-правове забезпечення розмінування земель сільськогосподарського призначення в Україні», «Інформаційно-правове забезпечення екологічних прав людини в умовах сталого розвитку»,

«Адміністративно-правовий статус екологічного омбудсмена в контексті завдань сталого розвитку», «Організаційно-правові засади співробітництва України та країн Європейського Союзу щодо сталого розвитку міст та громад». Водночас, зазначені теми відповідають положенням Указу Президента України [3] щодо формування напрямів наукових розвідок.

Власний досвід підготовки наукових кадрів (дослідників) у СНАУ дозволяє стверджувати, що під час розкриття предмета дослідження доцільно враховувати сучасні тенденції юридичної науки в умовах сталого розвитку. Зокрема, йдеться про взаємодію галузей права та взаємодію юридичної науки з іншими галузями наук. Під час аналізу завдань, визначених у Національній доповіді – Цілі сталого розвитку: Україна [4], у одній із авторських публікацій [5] було зазначено, що юридична наука має визначати напрями та правові засоби свого ефективного внеску у створення комплексного міждисциплінарного механізму для досягнення Цілей сталого розвитку [5].

Наприклад, під час розв'язання завдання 15.3 «Відновити деградовані землі та ґрунти з використанням інноваційних технологій» (у межах ЦСР № 15) [4] є потреба у проведенні наукового дослідження (зокрема, дисертаційного) зі спеціальності Право. До речі, тематика одного із таких досліджень вже затверджена – «Інституційно-правове забезпечення розмінування земель сільськогосподарського призначення в Україні». Водночас, для отримання наукових знань щодо особливостей суспільних відносин, що виникають під час розмінування зазначених земель, виникає об'єктивна потреба у взаємодії (у різних форматах) юриста з представниками інших наук: наук про Землю (геодезія, ґрунтознавство, експертна оцінка землі та територіальне планування, картографія, географічні інформаційні системи та ін.); сільськогосподарські науки (наприклад, ветеринарія, агрономія); екологічні науки; комп'ютерні науки тощо. До речі, до структури Юридичного факультету СНАУ входить кафедра геодезії та землеустрою, що безумовно, сприяє такій взаємодії.

Таким чином, є усі підстави вважати, що роль Стратегії розвитку ЗВО (зокрема, СНАУ) полягає у наступному: 1) сприяє формуванню унікальності ОНП зокрема, за спеціальністю Право, що відображається у її освітній та науковій складових; 2) ініціює тематику міжгалузевих наукових досліджень для досягнення ЦСР; 3) активізує обмін знаннями між дослідниками (здобувачами) з різних галузей наук.

Література

1. Арістова І.В. Механізм підготовки дисертацій в Україні. Актуальні питання підготовки дисертацій в умовах воєнного стану : матеріали

міжнародної науково-практичної конференції. Науково-дослідний інститут публічного права. 30 вересня 2023 р. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. С. 9-12. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-321-0-1>

2. Стратегія розвитку Сумського національного аграрного університету на 2021 – 2025 рр. URL: <https://goo.su/M5UI>

3. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/722/2019>

4. Цілі сталого розвитку: Україна: Національна доповідь. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <https://goo.su/mcoIJDc>

5. Арістова І.В. Національний механізм реалізації цілей сталого розвитку в умовах інформаційного суспільства в Україні: роль юридичного механізму та його складових. Монографія: Сучасна парадигма публічного та приватного права в умовах сталого розвитку. Scientific monograph. Vol. 1. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2023. P. 1-31. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-331-6-1>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-411-8-2>

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ В УКРАЇНІ

Бєлкова Тетяна Олександрівна

кандидат педагогічних наук,

докторант кафедри педагогіки,

педагогічного факультету спеціальності: «015 Професійна освіта»

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

м. Київ, Україна

В сучасних умовах надзвичайно складної ситуації в Україні різко зросли вимоги до освітньо-професійної підготовки майбутніх фахівців вищої освіти, зокрема реабілітології. Зросло усвідомлення важливості фізичної реабілітації, особливо в контексті демографічних тенденцій, військових конфліктів та збільшення кількості людей з інвалідністю. Виникла нагальна потреба у вирішенні проблеми відновлення здоров'я особистості, вирішення якої покладається на фахівців з фізичної реабілітації.